

МЛАДЕЖКА СЦЕНА ЛИ? ЧЕТО Е МНОГО ПРОСТО!

ВЪЛНУВАЩ ДЕТСКИ СПЕКТАКЪЛ

**„ДА СЕ СЪБУДИШ
В СИПРИЛИЯ“
ОТ Е. ПЕОНИДУ
В НТМ
„ЛЮДМИЛА
ЖИВКОВА“**

Идеята не е нова, от време на време някой театър зашумява с върху афишите му се появяват като заклинание думите „дежка сцена“, после всичко на в гонитбата на бюрократи и изпълнението на тоарните планове. До неговия Пловдив ставаше средният театрален преглед на посещаване на младежка тематика. Спомените са реалност от време. И ето че сега ще продължава, този път в Шумен, където пет драматични и музикални театъра представиха „младежки сцени“ и изказа мненията и анализите на критиците и почитателите на театралното изкуство. Какво ще стане по-нататък — ще събере ли силите си за издание на старата идея по-повехне, току-що възроде ли е не е ясно. Но за да не сме отново велосипеди, ще да огледаме всички предимства и недостатъци на извършеното.

Съвременната приказка на Агратеховите зърна виждат само зелените стени на шумен театър и си въобразяват, че идеята е зелена. Създаването на младежка сцена в един театър прекува всички болезнени точки на творчеството на неговите творци. На тях е не само пространството в собствения театър, а и възможност да излязат извън театралната среда, да сравнят постигнатото с околната действителност, да огледнат себе си чрез чужди очи. Петте години, когато националните театри твърде дълъг срок за време, през което младите „остаряват“. Ежегодно на тяхното творчество напред са отишли техниките от техническите (ако би изиграл много роли, отколкото сега предполагаем). При условията на тях не само се поклаклет, но се провеждания (защо не по-често избрана основната идея освен конкретната постановка включва всички промяна на театралните средства, явява се националната култура на театъра, новата роля на актьора и неговото творчество, новия стил и т.н. В този смисъл на срещата в Шумен е по-важен, отколкото се показва на нея, разберем какво означава творчество в младежката сцена.

Театърът без млади актьори репертоар, който да играва в репетициите, е както е нужно младежка сцена, ако младите са обвързани с основната идея. Ал. Илинидов, актьорски театър, обяснява не им е потребна роля, тъй като участъкът е нова постановка. В Шумен, това твърдят ще разгневи младите в театри, които имат от петдесет души където подобна зряла публика. Спектакълът, който представиха — „скреж“ от К. Георга под художествено ръководство на останалите. Той е младежка сцена не само за непрестанни промени. По различни причини, режисьорско поколение, човек, единственост и такъв репертоар и по-

работа, различен от нормалния живот на театъра, и с художествена програма, носеща белезите на търсения, които не са „на парче“, а са принципни, с обещание за развитие и обогатяване на професионалните качества.

Колко са важни психологическите проблеми на младежките сцени, показва постановката на Софийския окръжен театър „Имам нижда от теб“ от младия съветски драматург Ал. Сергеев. В това, което защитава режисьорът Андрей Калудов, има немалко истини за раждането и съществуването на младежката сцена. Не ще и дума, тя спасява актьорите от омагьосания кръг театър — кафене — квартира. Разумен е и доводът, че младежката сцена ще предпази актьорите, станали вече „на години“, от терзанията, че са пропуснали прекрасните роли от младостта си. Обаче нито едното, нито другото трябва да се преувеличава. Ролите, за които мечтаят актьорите, са немислимо повече от възможностите им за работа, а и не смятам, че писателите на Ал. Сергеев съвпадат с представата за ролята на младежката сцена. По-важно е друго. Калудов е доказал качествата си на организатор на младите в театъра, той е ентусиазист на младежките сцени още от работата си във Варненския театър. В негова полза е фактът, че след напускането му от Варна тези идеи замряха. Сега си давам сметка, че една от причините за разочароването, подготвило изчезването на младежката сцена във Варна, бе липсата на внимание от младата критика, съвременна на театралните творци (тогава току-що бе завършил, след почти десетгодишна пауза, класа на театроведите) и на условията, на които сега в Шумен се поставиха темелите. Но Калудов и тогава не обръна внимание на нещо, което му отбягва от погледа и сега и за което актьорът от постановката му Вен. Венев бе по-точен: младежката сцена, каза той, е възможност за създаване на изключителна атмосфера за възрастен живот и за взаимно опознаване.

ПРЕГЛЕД НА МЛАДЕЖКИТЕ СЦЕНИ — ШУМЕН '83

Ако темпераментът на младите творци в един театър не се създава от идеята за сцена, която не само позволява актьорът да експериментира, да пее свои песни или да произнесе свои стихове, а се грижи за неговото сегашно и бъдещо професионално израстване, всяко подобно начинание ще има кратък живот. Да не забравяме, че това са годините, когато се моделира талантът в художествен и в етичен аспект. Младежката сцена трябва да е авторски театър, сиреч театър, който прокламира единство на творческите принципи. Ако с нея режисьорът само предлага работа на младите актьори, а не се посветява на тяхното идейно и художествено възпитание, не ги увлича с художествени задачи, които гледат към хоризонтите на тяхното развитие, младежката сцена ще остане „мероприятие“ и рано или късно ще се разпадне. Духът на колективност, отграването от илюзии и само ласкаването, характерни за млади-

„експеримент“, когато става дума за „крюйката“ на младежките сцени. Под това ще разбираме не само търсения във формата, но и в средствата на театъра. Той се нуждае еднакво и от новаторство, и от приемственост на традициите, а младежката сцена ще трябва да открие онзи син тез между тях, който ще отличи нейните спектакли от тематиката, проблемите и театралността на останалите репертоарни задачи. Ето нещо, което например липсваше в постановката на А. Калудов, доста монотонна и описателна, в която единствен Вен. Венев бе на висотата на теоретично прокламираните принципи от страна на режисьора.

В Шумен гостува и Народният театър за младежта „Л. Живкова“ с постановката „Произшествието“ от П. Панчев, реж. Илия Добрев. Сам представяващ една огромна младежка сцена, този театър се намира в по-особени отношения спрямо движението на този тип изкуство. Но безспорно неговото присъствие в подобни форуми е задължително при условията, че предлага нови постановки. Интерес предизвиква спектакълът на младежката сцена във Варчанския театър „До трети петли“ по разказа на В. Шукшин, реж. Ал. Попов. Разнообразие на актьорските похвати върху фолклорно-притчевата основа на пиесата, съвременен сатиричен подтекст и пластична изразност на сцените, великолепна игра на Любомир Петкашев в ролята на Иван-глухака. Но също така и липсата на единен композиционен ритъм, поднасяне на сцените като отделни, самостоятелни естрадни номера, което придава на постановката усещане за етичност, повече за учебен процес, отколкото за завършен резултат.

Преживяването в Шумен бе постановката на Хасковския театър „Архангелите не играят флипер“ от Дарио Фо, реж. Дамян Попхристов. Малко е мястото, за да изброя достойнствата на спектакъла, заслужаващ обстоен анализ. След като демонстрира уменията си да „прави“ психологически театър („Хайде, душко, убий ме!“ от А. Несин), младият режисьор сега спечели публиката със зрелище, в което си дават среща силното и категорично внушение на политическия театър, гротесково поднасяне на злободневен текст, типично за кабарета, сатиричната пародия на естрадата, драматизмът на психологическото преживяване, пластичната изразност на пантомимата. Режисьорът прави от актьорите ансамбъл от вдъхновени изпълнители с широк регистър от специфични качества и това е най-главното! Със значима и актуална тема, с пряк адрес към младежката публика, със стабилно и умно интегрирана актьорска трупа, хасковската постановка може да се окаже базата, върху която да се водят по-нататъшните разговори за младежките сцени.

Топографията на младежките сцени, все още е бедна, все още има директори на театри, които формално слагат този щемпел срещу репертоарни заглавия само за да отчетат подобна дейност, висят във въздуха немалко проблеми от административен характер, може би са приобързани на деждите от видяното в Шумен... Но, едно е безусловно — предизвикателството е хвърлено, никой друг не може да реши проблемите на младите освен те самите. И

Не е нужно непременно да познаваме примамливите легенди из миналото на още по-примамливата островна страна, за да се убедим колко благодатни възможности за създаване на приказки ни предлага Кипър. Слънчевата южна страна Сиприлия, както ще нарече своята родина писателката Ели Пеониду, е наистина приказна земя, населена от добри и трудолюбиви хора, които искат да живеят в мир. Ала със своята неспокойна социалнополитическа съвременност Кипър подсказва начини за сътворяване и на тревожни приказки с действувача днешна дата. Защо щастливите деца на Сиприлия не могат да бъдат напълно щастливи? Защо малкият Хоп-Троп и неговата сестричка Доремин трябва да бъдат разделени? И какъв е този Дух на черната река, който така немилостиво се намесва в тяхната съдба? Как трябва да се борят децата и от кого да потърсят помощ, за да победят Духа на черната река?

Тези въпроси ни поснавяват как Ели Пеониду изгражда в своя художествен замисъл добра основа за съвременна приказка — увлекателна, поучителна и хуманна. Нещо повече, авторката не се бои да политизира метафората на приказката „Да се събудиш в Сиприлия“ и да разшири драматургията и адрес. Сиприлия може да бъде всяка страна, в която тъмните сили разделят, за да владеят. Сиприлия може да бъде и нашата планета Земя. Сегашното разделение на Кипър несъмнено прави метафората на приказката навременна и завладяваща. Добрите сили трябва да се сплотят, за да надделеят над злия дух на черната река и възврънат щастливите усмивки на децата, на малките и големите човеци. В Сиприлия не може да не запари хармонията между хората и природата, хармонията на живота...

„Да се събудиш в Сиприлия“ на Ели Пеониду увлича малките зрители на Народния театър за младежта „Л. Живкова“. Някои частични несъвършенства на драматургията материал (неколкократната рамкираност на разказа, което забавя действието и финала, не твърде обоснованата роля на Водещата, необходимостта от по-голяма действеност на Доремин) не са попречили да се създаде постановка, която предизвиква живото участие на детската публика. Режисьорката Лиляна Тодорова е напипала неврагичните възли на интригата, чрез която печеля спонтанните пристрастия на малките зрители. Несъмнено тя се е опряла и на сполучливата сценография (Е. Енева) с това съблесване между красивата статика на „рамката“ и метафоричната динамика на „черната река“ и нейния Дух (В. Бъчваров). Съществено съдействало за емоционалния

те творци. На тях е не-
не само пространство
в собствения театър,
можност да излязат на-
да сравнят постигнато
гледнат себе си чрез ау-
енки. Петте години, ко-
лят националните прег-
твърде дълък срок за
еме, през което младите
„остаряват“. Ежегодни
на тяхното творчество
напред са отишли тех-
стници от техническите
ни) би изиграл много
дна роля, отколкото сега
а предположим. При ус-
на тях не само се по-
ектактите, но се прове-
ждения (защо не по-
едно избрана основна
ито освен конкретния
постановката вклю-
искусни върху промяна-
атралните средства, явля
ационалната култура
е на театъра, новата
ност на актьора и тра-
еговото творчество,
ния стил и т.н. В този
фактът на срещата в
по-важен, отколкото
го се показва на нея.
а разберем какво озна-
ежкото творчество в

атър без млади актьо-
репертоар, който да
ключва в репетициите.
какво е пужна младе-
ена, ако младите са
обвързани с основна
ция? Ал. Илиненов, ак-
туменския театър, обя-
тях не им е потребна
сцена, тъй като участват
всяка нова постановка.
за Шумен, това твър-
рно ще разгневи мла-
тори в театри, които
почват от петдесет ду-
и където подобна зае-
то блян. Спектърът,
менци представиха —
ият скреж“ от К. Гео-
доста под художестве-
ше на останалите. Той
младежката сцена не
опуск за непрестанни
и. По различни при-
Манасиев, режисьор
дото поколение, човек,
ц деликатност и так
а вероятно и пове-
жности от показва-
бе успял да създа-
ажното условие за
нето на една младеж-
— атмосфера необичай-
лекателна, която да
ктьорите с ритъм на

тите им за работа, а не смя-
там, че пиесата на Ан. Сергеев
съвпада с представата за роля
мечта. По-важно е друго. Калу-
дов е доказал качествата си на
организатор на младите в театъ-
ра, той е ентузиаст на младеж-
ките сцени още от работата си
във Варненския театър. В него
ва полза е фактът, че след на-
пускането му от Варна тези
идей замряха. Сега си давам смет-
ка, че една от причините за ра-
зочарованието, подготвило изчез-
ването на младежката сцена
във Варна, бе липсата на вни-
мане от младата критика, съв-
ременна на театралните творци
(тогава току-що бе завършил,
след почти десетгодишна пауза,
класа на театровете) и на усло-
вия, на които сега в Шумен
се поставиха темелите. Но Калу-
дов и тогава не обърна внима-
ние на нещо, което му отбягва
от погледа и сега и за което ак-
тьорът от постановката му Вен.
Венев бе по-точен: младежката
сцена, каза той, е възможност за
създаване на изключителна атмо-
сфера за задружен живот и за
взаимно опознаване.

Ако темпераментът на млади-
те творци в един театър не се
оплоти от идеята за сцена, ко-
ято не само позволява актьорът
да експериментира, да пее свои
песни или да произнася свои сти-
хове, а се грижи за неговото се-
гашно и бъдещо професионално
израстване, всяко подобно на-
чинание ще има кратък живот.
Да не забравяме, че това са го-
дините, когато се моделира та-
лантът в художествен и в етичен
аспект. Младежката сцена трябва
да е авторски театър, сиреч теа-
тър, който прокламира единство
на творческите принципи. Ако с
нея режисьорът само предлага
работа на младите актьори, а не
се посветява на тяхното идейно
и художествено възпитание, не
ги увелича с художествени зача-
чи, които гледат към хоризонти-
те на тяхното развитие, младеж-
ката сцена ще остане „мероприя-
тие“ и рано или късно ще се
разпадне. Духът на колективност,
отървяването от илюзиите и само
ласкаенето, характерни за млади-
те, лечението на болезненото
честолюбие, намирането на дей-
ствителните ценности в живота
е процес бавен и деликатен, въз-
можен само като следствие от
изградената атмосфера на мла-
дежката сцена.

Не бива да се боим от думата

по разказа на В. Шукшин, реж.
Ал. Попов. Разнообразие на ак-
тьорските похвати върху фол-
клорно-притчовата основа на пие-
сата, съвременен сатиричен под-
текст и пластична изразност на
сцените, великолепна игра на
Любомир Петкашев в ролята на
Иван-глукака. Но също така и
липса на единен композиционен
ритъм, поднасяне на сцените ка-
то отделни, самостоятелни естра-
дни номера, което придава на по-
становка усещане за етюдно-
повече за учебен процес, отколко-
то за завършен резултат.

Преживяването в Шумен бе
постановката на Хасковския теа-
тър „Архангелите не играят фли-
пер“ от Дарио Фо, реж. Дамян
Попхристов. Малко е мястото,
за да изброя достойнствата на
спектакъла, заслужаващ обстоен
анализ. След като демонстрира
умението си да „прави“ психоло-
гически театър („Хайде, душко,
убий ме!“ от А. Нески), младият
режисьор сега спечели публи-
ката със зрелище, в което си да-
ват среща силното и категорич-
но внушение на политическия те-
атър, гротесково поднасяне на
злободневен текст, типично за ка-
барето, сатиричната пародия на
естрадата, драматизъм на пси-
хологическото преживяване, пла-
стическата изразност на пантоми-
мата. Режисьорът прави от ак-
тьорите ансамбъл от вдъхновени
изпълнители с широк регистър от
сценични качества и това е най-
главното! Със значима и актуал-
на тема, с пряк адрес към мла-
дежката публика, със стабилно и
умно интегрирана актьорска тру-
па, хасковската постановка може
да се окаже базата, върху която
да се водят по-нататъшните раз-
говори за младежките сцени.

Топографията на младежките
сцени все още е бедна, все още
има директори на театри, които
формално слагат този шемпел сре-
щу репертоарни заглавия само
за да отчетат подобна дейност,
висят във въздуха немалко про-
блеми от административен харак-
тер, може би са прибръзали на
деждите от видяното в Шумен...
Но едно е безусловно — предиз-
викателството е хвърлено, никой
друг не може да реши проблеми-
те на младите освен те самите. И
дори създаването на младежка
сцена да не е толкова просто,
то е необходимо там, където има
не само ентузиазъм, а и усеща-
нето за процес, който ще каже
нова дума в театъра.

ДИМИТЪР СТАЙКОВ

дат напълно щастливи? Защо
малкият Хоп-Троп и неговата се-
стричка Доремин трябва да бъ-
дат разделени? И какъв е то-
зи Дух на черната река, който
така немилостиво се замесва в
тяхната съдба? Как трябва да
се борят децата и от кого да
потърсят помощ, за да победят
Духа на черната река?

Тези въпроси ни поясняват как
Ели Пеониду изгражда в своя
художествен замисъл добра ос-
нова за съвременна приказка —
увлекателна, поучителна и ху-
манна. Нещо повече, авторката
не се бои да политизира мета-
фората на приказката „Да се
събудиш в Сиприлия“ и да раз-
шири драматургията ѝ адрес.

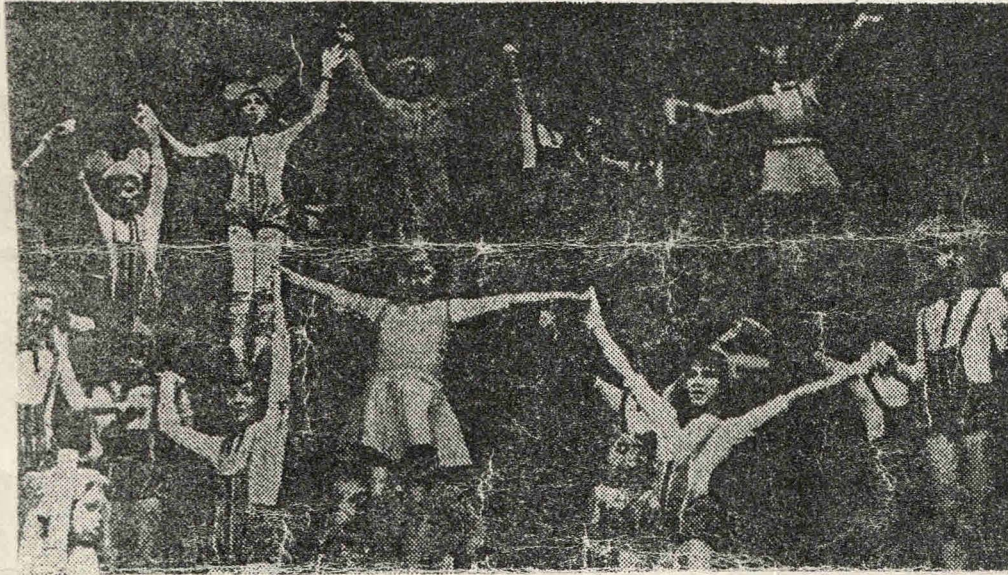
Сиприлия може да бъде всяка
страна, в която тъмните сили раз-
делат, за да владеят. Сиприлия
може да бъде и нашата планета
Земя. Сегашното разделение
на Кипър несъмнено прави мета-
фората на приказката навремен-
на и завладяваща. Добрите си-
ли трябва да се слотят, за да
надделеят над злия дух на чер-
ната река и възврънат щастли-
вите усмивки на децата, на мал-
ките и големите човещи. В Сипри-
лия не може да не зацари хар-
монията между хората и приро-
дата, хармонията на живота...

„Да се събудиш в Сиприлия“
на Ели Пеониду увелича малките
зрители на Народния театър за
младежа „Л. Живкова“. Някои
частични несвършенства на дра-
матургията материал (неколко-
кратната рамкираност на разка-
за, което забавя действието и
финала, не твърде обоснованата
роля на Водещата, необходимост
та от по-голяма действеност на
Доремин) не са попречили да се
създаде постановка, която пред-
извиква живото участие на дет-
ската публика. Режисьорката Ли-
яна Тодорова е напипала нев-
ралгичните възли на интригата,
чрез която печели спонтанните
пристрастия на малките зрители.
Несъмнено тя се е опряла и на
сполучливата сценография (Е.
Енева) с това облъскване меж-
ду красивата статика на „рам-
ката“ и метафоричната динамика
на „черната река“ и нейния
Дух (В. Бъчваров). Съществено
съдействие за емоционалната на-
стройка на спектакъла оказват
музиката (П. Цанков), хорео-
графията (Ст. Поляков) и панто-
мимната консултация (В. Гора-
нов). Остава под въпрос дали
режисурата е съумяла да се
отклони в достатъчна степен от
привичния стереотип при сценич-
ното изграждане на подобен род
творби, за да не допусне усеща-
нето за илюстрация на разказ
с неотчетливи ударения за дей-
ственост и градиация...

Открояват се творческите превъп-
лъщения на онези актьори, кои-
то са облагоприятствувани от
драматургията материал — на-
пример Вихър Стойчев и Вера
Среброва в ролята на Хоп-Троп,
Люба Алексиева (Костенурката),
В. Бъчваров (Дух на черната
река) и П. Пейчев (Зеления
жабок). С престота на изразни-
те средства изпълнява ролята
на Врабчо актьорът Н. Узунов,
докато П. Чернев (господарят
Слънце) и М. Зуркова (русал-
ката Нерейда) допускат в ня-
кои моменти нотки на риторич-
ност.

Политизираната приказна ме-
тафора на „Да се събудиш в
Сиприлия“ възнува малките зри-
тели, прави ги неусетно съприча-
стни към съдбата на една стра-
на и един народ, които са съп-
ни и близки на българското сър-
це.

НИКОЛАЙ ПРАВДЕВ

„ПРИКЛЮЧЕНИЯ НА ТАВАНА“ ОТ РАДА МОСКОВА, ПОСТАНОВКА НА ДЕТСКОТО
О СТУДИО НА ДРАМАТИЧНИЯ ТЕАТЪР „СТОЯН БЪЧВАРОВ“ ВЪВ ВАРНА.
РАЙКО РАЙКОВ

РЕПЕРТОАРНИТЕ ОПЕРИ — «ПИЛЦИ

№ 1. 150